EXPUNERE DE MOTIVE

Propunere legislativă privind instituirea „Zilei naționale a plasamentului familial"

Statul român a fost preocupat, în ultimii 30 de ani, de reducerea numărului de copii aflați în îngrijirea sa, însă, potrivit UNICEF România, până în prezent, deținem unul dintre cele mai mari sisteme alternative de îngrijire din regiune. Astfel, în anul 2020, conform statisticilor puse la dispoziție de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții[1], în sistemul de protecție specială din România se află 49.765 de copii. Dintre aceștia, un procent de 29,87% (14.865 de copii) îl reprezintă minorii instituționalizați în servicii de tip rezidențial publice și private (centre de plasament, centre de primire în regim de urgență, centre maternale etc.), în timp ce **doar 4.539 de copii se află la familii sau persoane de plasament**. Restul copiilor sunt plasați ori la asistenți maternali ori la rude până la gradul IV inclusiv.

Fără prioritizarea mediului familial, un copil poate rămâne în serviciile rezidențiale o perioadă îndelungată, fapt care nu este în interesul său. În medie, potrivit unui studiu realizat de Banca Mondială, UNICEF și Guvernul României, copiii petrec în sistemul de protecție 7 ani și jumătate, iar acest lucru le afectează de cele mai multe ori dezvoltarea fizică și cea psiho-socială. Din fericire, comparativ cu situația din anii precedenți, se remarcă o scădere semnificativă a numărului de copii aflați în servicii de tip rezidențial publice și private, aceștia fiind adoptați, reintegrați în familia naturală sau extinsă ori luați în plasament familial.

Potrivit dispozițiilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și ale altor acte normative europene, statele membre ale Uniunii Europene trebuie să implementeze măsuri de consolidare a trecerii de la serviciile instituționalizate la serviciile prestate de comunitate, tocmai pentru a evita segregarea și a facilita incluziunea socială completă a acestor categorii vulnerabile de persoane. Un sistem eficient de protecție pentru minorii aflați în situații dificile reprezintă un indiciu

[1] http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_sem_I_2020.pdf?fbclid=IwAR34v-SaDDTaOLN0tGfM-mzLQN1g0gkFrM6RT6wgw9HWDHG2VQZXgNh1mLc

incontestabil pentru un stat european dezvoltat, în care se respectă cu prioritate principiul interesului superior al copilului.

În acest sens, România și-a asumat închiderea tuturor centrelor de plasament de tip vechi ori reorganizarea serviciilor de tip rezidențial până la finalul anului 2020 și a interzis instituționalizarea copiilor în centrele de plasament, începând cu data de 01 ianuarie 2020, încurajând, totodată, plasamentul la familie sau rude, prin acordarea unei indemnizații.

Prevăzut în „Strategia pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014 - 2020", proiectul dezinstituționalizării presupune nu doar închiderea centrelor mari, ci mai ales identificarea celor mai bune soluții alternative pentru copiii din acele centre, astfel încât ei să primească cel mai bun tratament și să li se respecte drepturile fundamentale. Totodată, închiderea centrelor implică și o scădere a cheltuielilor statului, costurile pentru centrele de plasament fiind semnificativ mai mari decât cele aferente serviciilor alternative de protecție a copilului. Se consideră că plasamentul la familie, persoană, rudă este mai eficient pe termen mediu și lung pentru copiii separați de familie, dar și mai rentabil din punct de vedere al costurilor, față de cheltuielile pe care le implică plasamentul la un asistent maternal.

Procesul de dezinstituționalizare a copiilor pleacă de la premisa că un copil se dezvoltă mult mai bine fizic, psihic și intelectual în cadrul unui mediu familial și se poate apoi integra mai bine în societate. Familiile oferă mediul cel mai adecvat pentru copii, dragoste, îngrijire, stabilitate și predictibilitate și îi ajută pe aceștia la menținerea echilibrului lor socio-afectiv, precum și la dobândirea abilităților de viață independentă.

Pe de altă parte, în afara unui mediu familial, șansele copilului de a-și valorifica pe deplin potențialul scad semnificativ, existând riscuri de întârziere a dezvoltării fizice, emoționale, sociale, cognitive și lingvistice, cauzate de lipsa atașamentului față de un adult și de deprivarea senzorială și emoțională, iar copilul, cel mai probabil, va fi stigmatizat social și marginalizat.

De asemenea, copiii instituționalizați au performanțe semnificativ mai scăzute la școală, în comparație cu cei de aceeași vârstă care cresc în medii familiale, sunt supuși unui risc mai mare de comportament antisocial și de abandon școlar și ulterior nu reușesc să își găsească un loc de muncă ori să își întemeieze o familie. Conform unui

studiu[2] realizat de organizația HHC Romania, rata sinuciderii în rândul lor este semnificativ mai mare decât media per populație. Totodată, potrivit UNICEF România[3], cercetările au arătat că fiecare trei luni pe care un copil cu vârsta sub trei ani le petrece într-o instituție întârzie dezvoltarea fizică cu o lună.

Prezenta propunere vine în urma solicitărilor primite din partea societății civile, dar și din imperativul de a închide centrele rezidențiale, cu scopul de a ameliora structura de protecție a copilului și de a accelera procesul de dezinstituționalizare din România.

Instituirea unei Zile naționale a plasamentului familial dedicată copiilor și persoanelor sau familiilor de plasament completează demersul privind celebrarea în fiecare an a *Zilei mondiale a copiilor orfani*, în a doua zi de luni din noiembrie, ocazie cu care se atrage atenția asupra situației dificile a celor peste 153 de milioane de copii orfani din întreaga lume.

Scopul celebrării Zilei naționale a plasamentului familial îl reprezintă:

- promovarea și încurajarea plasamentului familial – prea puțin cunoscut în societatea românească;
- accelerarea procesului de dezinstituționalizare din România, prin **familiarizarea cetățenilor cu procedurile de plasare a copilului instituționalizat într-o familie de plasament ce constituie cel mai prielnic mediu pentru creșterea și dezvoltarea sa;**
- sensibilizarea opiniei publice cu privire la problemele cu care se confruntă copiii orfani, abandonați sau provenind din familii disfuncționale, care sunt instituționalizați ori plasați la servicii de tip familial;
- conștientizarea în rândul cetățenilor și al factorilor de decizie a obstacolelor privind procedurile complicate de plasare a unui copil într-o familie substitutivă.

---

[2] Studiu de impact financiar – *Finalizarea procesului de dezinstituționalizare în sistemul de protecție a copilului din România*, 2019, realizat de organizația Hope and Homes for children Romania.

[3] https://www.unicef.org/romania/ro/dezinstitu%C8%9Bionalizarea

Activitățile specifice acestei zile pot fi reprezentate de manifestări publice, evenimente și acțiuni socio-culturale, competiții sportive, concursuri de cântece, desene și poezii, activități și jocuri recreative, mese festive, baluri, programe radio şi TV, articole de presă, spoturi audio – video, emisiuni și materiale informative privind plasamentul familial și instituționalizarea copiilor în centrele specializate, campanii de informare privind procedurile pe care trebuie să le urmeze familiile ori persoanele care doresc să ia un copil în plasament etc.

Propunerea vizează posibilitatea implicării în aceste manifestări atât a autorităților administrației publice centrale sau locale, a instituțiilor publice de specialitate subordonate acestora, cât și a societății civile, asociațiilor și organizațiilor în demersurile de organizare, coordonare sau sprijinire a evenimentelor prilejuite de Ziua națională a plasamentului familial.

De asemenea, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și Serviciile Publice de Asistență Socială au obligația de a realiza campanii de informare și comunicare publică pentru promovarea plasamentului familial, consacrate conștientizării cu privire la situația copiilor instituționalizați în centrele specializate, iar Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții trebuie să prezinte anual un raport actualizat privind numărul de copii instituționalizați și numărul de persoane și familii de plasament din România. Această obligație în sarcina Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și a Serviciilor Publice de Asistență Socială pornește de la ideea că promovarea plasamentului familial în societatea civilă este extrem de importantă și poate avea implicații majore, întrucât dacă numărul de familii de plasament ar crește, procesul de dezinstituționalizare ar fi mai facil, iar costurile pentru stat, implicit, mult mai reduse.

Din aceste considerente, am inițiat prezenta propunere legislativă privind instituirea „Zilei naționale a plasamentului familial", pe care o supunem spre dezbatere, analiză și adoptare colegilor parlamentari.

În numele inițiatorului:

Matei-Adrian Dobrovie – Deputat PNL